

деякі з цих проблем, але дистанційна освіта, ймовірно, залишиться доповненням до традиційних методів, а не їхньою повною заміною.

Загалом, перспективи дистанційного навчання в майбутньому є сприятливими, оскільки така форма навчання відповідає вимогам сучасного суспільства та потребам ринку праці. Дистанційне навчання, стане важливою частиною освітньої системи, особливо у вигляді гібридної моделі, поєднуючи кращі риси традиційної та онлайн-освіти.

Література

1. Technological characteristics of the e-learning systems development / A. Lomanchenko, O. Khloponin, T. Derkach, T. Dmytrenko // Системи управління, навігації та зв'язку. – 2021. – Вип. 2 (64). – С. 84–88. – doi: 10.26906/SUNZ.2021.2.084

2. Технологія розробки системи дистанційного навчання / Т. А. Дмитренко, А. О. Дмитренко, Т. М. Деркач // Integration of scientific bases into practice: abstracts of IV th International scientific and practical conference (October 12–16, 2020). – Stockholm, Sweden, 2020. – P. 480–484. – URL: <https://isg-konf.com/uk/integration-of-scientific-bases-into-practice-ua/> (дата звернення: 27.10.2024).

3. Історія дистанційного навчання. (2023). URL: <https://keriv.nuk.info/istoriya-dystantsijnoho-navchannya> (дата звернення: 27.10.2024).

4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні : постановова МОН України від 20 груд. 2000 р. / Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення: 27.10.2024).

5. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: Наказ МОН України від 08.09.2020 № 1115 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> (дата звернення: 27.10.2024).

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОГО БРЕНДА У ПРОФЕСІЙНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Тимошко Г. М.

НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

E-mail: timoshko49@gmail.com

Сучасний соціум визнає престижність закладу освіти, яка формується завдяки професіоналізму педагогів. Питання професійної компетентності педагога все частіше стають предметом наукових

розвідок вчених. У свою чергу, професійно-педагогічний імідж, який є найважливішою складовою частиною професійної компетентності педагога, стає головним аспектом у багатьох дослідженнях. Дослідники розробили ключові поняття, пов'язані з терміном «імідж» та сприяли можливості виокремленню нової галузі педагогічної науки – педагогічної іміджології, у рамках якої імідж педагога розглядається як фактор успіху у професійній діяльності, як інструмент, який допомагає будувати відносини з оточуючими людьми, як елемент конкурентоспроможності і просування на ринку освітніх послуг.

Імідж – цілеспрямований образ, покликаний здійснити певний емоційно-психологічний вплив на людину. Формується певний імідж-образ соціального педагога у процесі його особистісної та професійної поведінки, при взаємодії з учнями, педагогічним колективом, батьками, завдяки здатності до організації інноваційної діяльності, що передбачає власну творчість.

Проблематику створення іміджу досліджували такі науковці, як А. Каложний, Ю. Палеха, Н. Осипчук, М. Скрипник та ін. Поняття іміджу в широкому розумінні цього слова виступає предметом дослідження вітчизняних дослідників – О. Гайворонська, А. Пелих, Т. Кизилова; імідж керівника – А. Єропкін, О. Данчева, Л. Даниленко; імідж лідера – Є. Єгорова-Гантман. Серед учених, які досліджували проблематику формування іміджу закладу освіти, слід назвати Т. Жибаєву, Л. Карамушку, А. Омельченко, Н. Островерхову. В останні роки активізувалась увага дослідників до питань іміджу в соціальній педагогіці – О. Межерицька, Н. Осипчук, Л. Попова, М. Скрипник, Ю. Толочкін, А. Шевченко.

Імідж в перекладі з англійської «*image*» (лат. *imago*) означає «образ», «статуя» (ідол), «подоба», «метафора», «вікона». В розмовному мовленні найбільш уживаним є значення слова «*image*» – «образ». У психологічному тлумаченні «*image*» – це «образ», що розглядається як сукупність не лише «матеріальних» характеристик об'єкта, але й «ідеальних» («невидимих») його характеристик [2]. За П. Бердом, **імідж** – це зовнішній образ особистості. Імідж людини – це думка про неї у групи людей в результаті сформованого у їх психіці образу цієї людини, що виник внаслідок їх прямого контакту з цією людиною чи внаслідок отриманої про цю людину інформації від інших людей; власне, імідж людини – це те, як вона виглядає в очах інших людей [6].

Соціальний педагог – це спеціаліст, який зайнятий у сфері соціально-педагогічної роботи або освітньо-виховної діяльності, а також здійснює соціально-педагогічну діяльність, об'єктом якої є діти

та молодь, що потребують підтримки і допомоги у процесі соціалізації як основної умови самореалізації, самокорекції, самоствердження.

Він організовує взаємодію освітніх та поза освітніх установ, сім'ї, громадськості з метою створення в соціальному середовищі умов для соціальної адаптації та благополуччя в мікросоціумі дітей та молоді, їхнього всебічного розвитку.

Соціальний педагог закладу загальної середньої освіти чи професійної школи, позашкільних та дошкільних закладів, соціальних притулків, дитячих будинків, шкіл-інтернатів, закладів реабілітації та інших освітніх закладів в організації своєї роботи віддає пріоритет створенню здорового мікроклімату в колективі, гуманізації міжособистісних відносин, сприяє реалізації здібностей учнівської молоді, захисту інтересів особистості, організації дозвілля, включенню в соціально-корисну діяльність, вивчає спеціальні проблеми учасників освітнього процесу, приймає заходи по їх вирішенню [7].

Основне завдання соціального педагога – сприяння в соціалізації учнів, бути посередником між учнями, вчителями, батьками і соціальним оточенням школи. Мета соціально-педагогічної роботи в закладі освіти – сприяння учням успішно вирішувати власні проблеми.

Засоби досягнення цієї мети – вивільнення і розвиток ресурсів учня і його соціального оточення, здійснення необхідних соціальних змін, навчання, виховання та самовиховання особистості.

Діяльність соціального педагога є складовою всього освітнього процесу.

Сучасний соціальний педагог повинен:

1. Брати участь у виховній роботі освітнього закладу:

– допомога у вирішенні проблем шкільної дисципліни (консультування педагогів щодо застосування ефективних методів стимулювання відповідної поведінки учнів; групова психокорекційна робота з учнями щодо формування навичок саморегуляції; психологічна просвіта з питань індивідуального підходу до дитини);

– запобігання конфліктам в учнівських колективах (соціометричні дослідження в класах, визначення структури взаємовідносин, розподіл ролей; консультування класних керівників за результатами дослідження; спеціальні заняття з учнями для розвитку навичок конструктивного вирішення конфліктів; «круглий стіл» учасників конфлікту);

– виявлення дітей «групи ризику» в молодшій ланці школи (скриньові психодіагностичні обстеження для виявлення дітей, що мають труднощі в навчанні, поведінці, емоційні розлади; індивідуальна психодіагностика для визначення причин труднощів; координація дій психолога, учителя, батьків; індивідуальна психокорек-

ційна робота; своєчасне направлення дітей до логопеда, психіатра, психотерапевта;

– робота з підлітками «групи булінгу» (психологічна діагностика важковиховуваності та акцентуацій характеру; розробка програми педагогічної і психологічної корекції поведінки підлітків, яка відхиляється від норм; індивідуальна психокорекція емоційно-вольової сфери, допомога у подоланні психотравмуючих ситуацій; розробка конструктивних поведінкових стратегій щодо подолання труднощів; соціально-педагогічний патронаж);

– профілактика правопорушень серед неповнолітніх (з'ясування мотивів девіантної поведінки, створення умов, за яких правопорушник відчує свою провину; обговорення ситуації в групі чи класному колективі; проведення консультацій з педагогами і батьками з вибору відповідних виховних заходів; психолого-правова просвіта із застосуванням активних форм і методів навчання);

– орієнтація учнів на формування навичок здорового способу життя (профілактика тютюнокуріння, алкоголізму, наркоманії, застосування психокорекційних програм; тренінгів з розвитку навичок прийняття рішень, захисту від психологічного тиску з боку однолітків);

– попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків (соціометричні дослідження в класах; попередня діагностика факторів ризику; перша психологічна допомога при потенційному суїциді; корекційно-відновлювальна робота; формування позитивного психологічного клімату в учнівському колективі; психологічне консультування педагогів, класних керівників, батьків тощо).

2. Активно співпрацювати щодо оптимізації освітнього процесу:

– виявлення дітей, які потребують спеціального корекційного навчання, виявлення із числа стійко невстигаючих учнів, дітей з вадами розвитку; оформлення відповідних документів і направлення на обстеження в Центри соціальної реабілітації: методичне забезпечення корекційно-відновлювальної і розвивальної роботи з даною категорією дітей та відстеження динаміки їх розвитку);

– психологічне забезпечення диференційованого навчання учнів, психологічна діагностика успішності навчання, емоційного ставлення учнів до шкільного закладу, нервово-психічного стану, рівня інтелектуального потенціалу, здібностей; допомога вчителям у виборі індивідуального підходу щодо навчання і виховання учнів; проведення групових психокорекційних занять у класі);

– пошук резервів оптимізації освітнього процесу, допомога педагогам у підготовці розвиваючих завдань для розвитку пам'яті,

уваги, мислення, уяви, творчих здібностей учнів на уроці; соціальна та психологічна просвіта; навчальна мотивація і методи підвищення пізнавальної активності учнів, введення розвиваючого компонента у навчання, методи активного навчання);

– психологічна підтримка вчителя (психологічне консультування з особистісних проблем, взаємовідносин у сім'ї і колективі; психологічна підтримка у важких життєвих ситуаціях; організація і проведення сеансів психологічної релаксації, навчання прийомів саморегуляції і аутотренінгу; психологічні тренінги: особистісного росту, позитивного мислення, подолання конфліктів);

– участь у розробці оптимальних управлінських рішень (виявлення резервів щодо удосконалення управлінської діяльності у навчальних закладах; вивчення структури комунікацій та інформаційних каналів; допомога адміністрації навчального закладу в попередженні та врегулюванні конфліктів; психологічна експертиза педагогічних новацій);

– гуманізація та демократизація освітнього процесу (просвіта педагогів з питань гуманістичної психології: «ситуація очима дитини», комунікативна компетентність, психологічне насильство; методи підтримки дисципліни, навички конструктивних переговорів; участь у розробці навчальних програм; учнівське самоврядування).

З метою визначення оцінки важливості формування іміджу соціального педагога респондентам було поставлене запитання оцінки важливості формування іміджу соціального педагога. Анкетування показало, що 95 % респондентів оцінюють важливість формування іміджу соціального педагога. І лише 5 % оцінили як абсолютно не важливо.

З метою визначення поняття «імідж соціального педагога» було поставлене відповідне запитання «Що таке імідж соціального педагога?».

Після оброблення результатів усвідомлено, що більшість опитуваних, 70 % респондентів відповіли що імідж соціального педагога – це сформований образ, який уособлює позитивні особистісні та професійні якості соціального педагога і продукує їх вплив на вирішення соціально-педагогічних проблем засобами його професійної діяльності. 20 % респондентів визначили імідж соціального педагога як механізм особистості, який характеризує професійну майстерність соціального педагога. Лише 10 % респондентів мали власну відповідь. Імідж соціального педагога вони відзначають як зовнішній вигляд, комунікативність та внутрішнє «Я».

Соціальний педагог, надаючи соціально-педагогічну допомогу дітям, підліткам, дорослому населенню, реалізує наступні функції:

1. Аналітико-діагностична функція:

- вивчає, реально оцінює особливості соціального мікросередовища, ступінь і спрямованість впливу середовища на особистість, соціальний статус дитини, підлітка, клієнта в різних сферах діяльності і спілкування, визначає та аналізує соціальні фактори, їх спрямованість і вплив на особистість;
- знаходить переваги особистості дитини, її «проблемне поле», індивідуально-психологічні, особистісні особливості;
- ставить «соціальний діагноз», вивчає і реально оцінює особливості діяльності і навчання дитини;
- встановлює причини відхилення у поведінці дітей, підлітків та причини соціального неблагополуччя сім'ї;
- сприяє виявленню обдарованих дітей;
- виявляє дітей з емоційними та інтелектуальними затримками розвитку.

2. Прогностична функція:

- на основі аналізу соціальної і педагогічної ситуації програмує і прогнозує процес виховання і розвитку особистості, діяльність всіх суб'єктів соціального виховання, надає допомогу у саморозвитку і самовихованні особистості, визначає перспективи розвитку особистості в процесі соціалізації;
- планує власну соціально-педагогічну діяльність на основі глибокого аналізу результату попередньої діяльності;
- буде дерево цілей професійної діяльності та адекватні йому виконавчі і керуючі програми.

3. Організаційно-комунікативна функція:

- сприяє включенню суб'єктів виховної діяльності, спільноти, населення мікрорайону в процес соціального виховання дітей, спільної праці і відпочинку, ділові та особисті контакти, зосереджує інформацію про впливи на вихованця соціально-педагогічних закладів, організацій, налагоджує контакти між ними по відношенню до цього вихованця та його сім'ї;
- формує демократичну систему взаємин в дитячому і підлітковому середовищі та у відносинах дітей, підлітків і дорослих;
- буде взаємини з вихованцями на основі діалогу, співробітництва.

4. Корекційна функція:

- здійснює корекцію всіх виховних впливів на вихованців як з боку сім'ї, так і соціального середовища, в т.ч. і неформального;
- підсилює або фокусує позитивні впливи і нейтралізує або переключає негативні впливи;

– здійснює корекцію самооцінки школярів, за необхідності корекцію статусу дитини в колективі, групі ровесників, допомагає позбавитись шкідливих звичок, що шкодять здоров'ю.

5. Координаційно-організаційна функція:

– організовує соціальне значиму діяльність дітей і підлітків у відкритому мікросередовищі, впливає на організацію відпочинку;

– включає в різноманітні види виховної діяльності з урахуванням психолого-педагогічних вимог;

– організує колективну творчу діяльність дітей разом з дорослим населенням;

– координує діяльність всіх суб'єктів соціального виховання;

– взаємодіє з органами соціального захисту і допомоги;

– виступає в ролі учасника спільної діяльності, не відділяючи себе від вихованців і залишаючись при цьому керівником.

6. Функція соціально-педагогічної підтримки і допомоги вихованцям:

– надає кваліфіковану соціально-психолого-педагогічну допомогу дитині у саморозвитку, самопізнанні, самооцінці, самостверженні, самоорганізації, самореабілітації, самореалізації;

– встановлює довірливі взаємини з дитиною (клієнтом).

7. Охоронно-захисна функція:

– використовує весь комплекс правових норм, спрямованих на захист прав та інтересів дітей, підлітків, молодіжних об'єднань;

– сприяє застосуванню засобів державного примусу і реалізації юридичної відповідальності по відношенню до осіб, що припускають прями чи опосередковані протиправні впливи на дітей;

– взаємодіє з органами соціального захисту і допомоги.

8. Психотерапевтична функція:

– турбується про душевну рівновагу дитини, про її почуття, переживання;

– встановлює довірливі взаємини з дитиною, підлітком, дорослим;

– здійснює вербальний і невербальний вплив на емоції і самосвідомість дитини (дорослого);

– надає допомогу у вирішенні міжособистісних конфліктів, позбавленні депресивного стану;

– сприяє змінам ставлення людини до життя, до соціального оточення, до самого себе;

– організує дитині (дорослому) ситуацію успіху.

Соціально-профілактична функція:

– організує систему профілактичних заходів з попередження девіантної і деліквентної поведінки дітей і підлітків;

- впливає на формування морально-правової стійкості;
- організовує систему заходів соціального оздоровлення сім'ї, своєчасно надає соціально-правову та іншу допомогу сім'ям і дітям груп соціального ризику.

9. Реабілітаційна функція:

- організує заходи з реабілітації та підтримки осіб (особливо неповнолітніх), які повернулися з місць ув'язнення чи спецзакладів, а також тих, хто через різні причини (хвороба, інвалідність, залежності, стрес тощо) зазнає труднощів у соціальних, професійних чи сімейних відносинах, що спричиняють дезадаптацію.

10. Функція фандрейзингу – пошук додаткових ресурсів для вирішення соціально-педагогічних завдань [5].

Соціальний педагог попереджає проблеми, усуває їх причини, проводить профілактику негативних явищ і відхилень у поведінці, оздоровлюючи мікросередовище. Він змінює соціальні ролі залежно від ситуації та характеру проблеми.

Виділяють такі соціальні ролі соціального педагога:

- посередник між дітьми і дорослими, між сім'єю і державними службами, організаціями і закладами, які покликані піклуватися про духовне, фізичне і психічне здоров'я населення. Соціальний педагог сприяє взаєморозумінню між окремими людьми та їх оточенням, впливає на взаємодію між організаціями та інститутами соціального виховання, впливає на соціальну політику в конкретному районі і мікрорайоні;

- адвокат, захисник інтересів, законних прав дитини, її сім'ї. Він забезпечує соціальну справедливість, намагаючись допомогти людям реалізувати свої здібності, дати можливість використати свої ресурси всім членам суспільства;

- учасник соціальної діяльності дітей і дорослих та водночас організатор цієї діяльності. Робота соціального педагога спрямована на спонукування людини до дій, ініціативи, творчості;

- помічник своїм клієнтам у вирішенні їхніх проблем. Він насамперед допомагає людям розширити їх компетенцію й розвинути здатність самим вирішувати свої проблеми;

- психотерапевт і наставник сім'ї, дітей їхнього оточення. Соціальний педагог «супроводжує» сім'ю школяра, турбується про її здоров'я, моральні і загальнолюдські цінності, про своєчасне вирішення проблем;

- конфліктолог – запобігає і вирішує конфліктні ситуації своїх клієнтів;

- аніматор – спонукає дитину до дій, сприяючи встановленню взаємовигідної взаємодії між особистістю і суспільством;

– експерт у встановленні соціального діагнозу й визначенні методів компетентного втручання, соцроботи з конкретним школярем;
– суспільний діяч, що підтримує, розвиває соціальні ініціативи громадян, спрямовані на оздоровлення оточення.

Отже, соціальний педагог закладу освіти виконує різнопланові функції та соціальні ролі залежно від мети й завдань своєї діяльності та обраних методів роботи. Узагальнюючи, можна зробити висновки що *імідж* являє своєрідну закріплену в образах, символах і нормах, програму соціальної поведінки людини. Імідж (бренд) соціального педагога – це сформований образ, який уособлює позитивні особистісні і професійні якості соціального педагога і продукує їх вплив на вирішення соціально-педагогічних проблем у професійній ідентичності.

Література

1. Барна Н. Стильові особливості консультування імідж-образу / Н. Барна // Пам'ять століть. – 2009. – № 1–2. – С. 190–197.
2. Гайворонська О. М. До питання про імідж та технології його формування / О. М. Гайворонська // Наука і освіта. – 2004. – № 3. – С. 29–30.
3. Живаєва Т. Імідж особистості керівника / Т. Живаєва // Дошкільне виховання. – 2007. – № 5 – С. 18–19.
4. Зінченко В. Імідж учителя або психологія одягу / В. Зінченко // Шкільний світ. – 2011. – № 2. – С. 1–3.
5. Палеха Ю. І. Іміджологія : навч. посіб. / [за заг. ред. З. І. Тимошенко]. – Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 324 с.
6. Толочкін Ю. Імідж педагога / Ю. Толочкін // Директор школи. – 2011. – № 37. – С. 3–4.
6. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому закладі: методичні рекомендації. – Київ : Ніка-Центр, 2004. – 124 с.

ІНСТРУМЕНТИ МОТИВАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Шолох О. А.

НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

E-mail: osholoh72@gmail.com

Готовність менеджера освіти ефективно і якісно виконувати свої обов'язки є ключовим фактором успіху функціонування будь-якого освітнього закладу. Але керівника закладу освіти не можна